

1. บทนำ

พลังงานเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจทุกสาขา ดังนั้น ปริมาณการใช้พลังงานจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ จากรายงานของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ⁽¹⁾ เมื่อปี 2523 ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในชนบท มีจำนวนประมาณ ร้อยละ 70 ของพลเมืองทั้งหมด และสถิติที่ผ่านมา⁽²⁾ ชี้ให้เห็นว่าพลเมืองที่อยู่ในชนบทใช้พลังงานน้อยกว่าพวกที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ประมาณ 10 เท่า ด้วยภาวะความแตกต่างที่ขัดแย้งกันค่อนข้างมาก ดังนี้ สามารถใช้เป็นดัชนีที่บ่งถึงความแตกต่างในเรื่องฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของชาวชนบท ซึ่งล้าหลังประชาชนในเขตเมืองมาก ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบสาวหาข้อมูลลักษณะการใช้ในส่วนนี้อย่างละเอียด เพื่อที่จะนำไปเป็นหลักฐานเบื้องต้น ที่จะใช้ในการวางกรอบ กำหนดนโยบาย มาตรการต่าง ๆ ที่จะทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ซึ่งเป็นเป้าประสงค์สำคัญในนโยบายการพัฒนาชนบทของประเทศ

การสำรวจข้อมูลลักษณะนี้ เท่าที่ทราบมีหน่วยงานของรัฐมากกว่า 1 หน่วยงานที่มีการดำเนินงานเป็นประจำ เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานพลังงานแห่งชาติ เป็นต้น แต่ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการทราบ และจุดประสงค์ของการนำไปใช้ประโยชน์ มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก การสำรวจของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ ที่มีรายงานสรุปออกมาเป็นรูปเล่มนั้น ได้จัดทำครั้งแรกเมื่อปี 2523⁽¹⁾ และผลการศึกษาในรายงานฉบับนี้ จัดเป็นการสำรวจครั้งที่สอง ซึ่งโดยโครงสร้าง เนื้อหา ของข้อมูลที่ต้องการ จะมีความคล้ายคลึงกับการสำรวจครั้งแรกเป็นส่วนใหญ่ ชนิดเชื้อเพลิง และกิจกรรมการใช้บางประการได้ถูกปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากกว่าเดิม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีขึ้น